

תמצית מאמרה של אנדראה עיני פינרט על היחסים השיקומיים – יחסים ייחודיים בין איש השיקום והמתמודד אותו הוא מלווה:

Perceptions of Professionals about the Nature of Rehabilitation Relationships with Persons with Mental Illness and the Dilemmas and Conflicts that Characterize these Relationships

Qualitative Social Work, Vol. 5, No. 2, 151-166 (2006)

Andrea Eini Finaret

תפיסתם של אנשי מקצוע את האלמנטים המאפיינים את היחסים השיקומיים בבריאות הנפש ואת הדילמות שביישומם – תקציר (באדיבותה של מיכל רונאל).

אנדראה עיני פינרט

מתוך ראיונות עומק עם 10 מטפלים שעובדים בשיקום, המחקר מציין כ – 8 רכיבים ייחודיים האופייניים בהתפתחות קשר שיקומי בשונה מקשרים טיפוליים מסורתיים. מודגש האתגר שבהתמודדות עם קונפליקטים ודילמות בהקשר של רכיבים אלו.

מטרת השיקום הפסיכיאטרי: לאפשר לפצות או להקטין את החסר הטיפוקדי והגבולות הבינאישיים והחברתיים, להשיב מסוגלות לחיים עצמאיים, לחיברות ולניהול חיים אפקטיביים. בניית חיים מספקים ומשמעותיים. התמודדות עם חוסר אונים וחוסר תקווה על ידי השבת הבטחון ובניית העוצמה האישית והדגשת ה – wellness ולא illness. (איכות החיים ולא המחלה).

שיקום פסיכיאטרי חייב לכלול קשר משמעותי בין איש המקצוע והלקוח. מהות היחסים משתנה בין אדם לאדם ובין מצב למצב ובין קשר לקשר, המפגש מתרחש במקומות שונים ובסיטואציות שונות מכאן גם הקושי להגדירם ולתת הנחיות ברורות.

עקרונות מנחים: לכל אדם יש מה לתרום לקהילה, כל אחד יכול לגדול ולהשתנות, הדגשת הכוחות ולא החולשות, מתן תקווה ואמונה ביכולת להתמודד עם קשיים. עבודה בשיתוף פעולה.

כאשר היחסים השיקומיים הם כמתואר לעיל מתאפשר בעזרתם להשיג תוצאות יותר אפקטיביות עבור הלקוח. יש הטוענים שיחסים אלו יותר משמעותיים מהתוצאות הנמדדות בתהליך ההחלמה, כיון שיש להן ערך פנימי משל עצמם – הוא מזמן את האפשרות עבור אנשים עם הפרעה נפשית לתחושת פגיעות, יצירת ברית וקשר המבוססת על אנושיות. האינטימיות קושרת את שני הצדדים ומפתחת בטחון, כבוד וערך עצמי.

חשוב לזכור שחלק מהאנשים מתקשים בעצם יצירת קשר משמעותי, במקרים אלו, אסור לאיש השיקום לוותר על עצם יצירת הקשר בעיקר אם הוא מאמין בחשיבות הקשר בתהליך השיקום וההחלמה של האדם.

בהתחשב באיפיונים של אנשים עם הפרעות נפשיות ובסביבות המשתנות של עבודת השיקום, יש צורך להתבונן מעבר לתוצאות המדידות של היחסים על מנת לפתח הבנה של המורכבות והייחודיות של היחסים השיקומיים.

הרכיבים שעלו במחקר האיכותני:

1. doing and being - השילוב הקיים בין העיסוק במציאות האדם – ה"עשייה" לבין העיסוק בפנימיות האדם – ה"נפש" ביחסים השיקומיים.
2. גבולות ייחודיים.
3. חשיפה עצמית
4. שותפות
5. תקשורת טבעית
6. קירבה ייחודית
7. מעורבות רגשית
8. תקווה